

Punkt z widokiem na Pl. Słowiański

Dzisiejszy Plac Słowiański związany jest z Bramą Mariacką, która powstała w ramach budowy systemu obronnego miasta Malborka. Była jednym z elementów systemu pozwalającego na komunikację z miastem od strony południowej. Przed nią znajdowała się fosa, a w późniejszych latach wzniesiono przedbramie i drugą linię murów z Kaplicą Mariacką.

Na początku XIX wieku zaczęto zastanawiać się nad sensownością systemów obronnych z czasów średniowiecznych i nowożytnych. Władze francuskie w 1807 roku nakazały rozebrać m.in. ruiny Kaplicy Mariackiej i zasypać fosę. Powstały teren przekształcił się w nowe przedmieście skupione wokół kościoła św. Jerzego.

Jeszcze na przełomie XIX i XX wieku wschodnia część obecnego placu to ulica Fleischergasse (ob. Słowackiego), zachodnia Ziegelgasse (ob. Armii Krajowej), a miejsce obecnego Urzędu Miasta teren nazywano Placem Wystawienniczym. Dopiero po wybudowaniu Nowego Ratusza (ob. Urząd Miasta), prostokątny plac od Bramy Mariackiej do Wieży Ciśnień nazwano Danziger Platz (Plac Gdański).

Po zniwelowaniu terenu przy Baszcie Wojownik wyznaczono plac, gdzie od 1878 roku odbywały się coroczne targi końskie. W kwietniu 1883 roku zakończono budowę pawilonu. Ostatni targ miał miejsce w 1913 roku. Głównym punktem targów były pokazy ujeżdżania, powożenia i skoków przez przeszkody.

Do początku lat 90-tych XIX wieku na miejscu późniejszego Starostwa funkcjonował hotel należący do Gehrmana. Drugi zajazd "Zum Kurfursten" powstał pod koniec lat 90-tych XIX wieku i istnieje do dzisiaj. To obiekt w którym obecnie znajduje się słynny Bar Puchatek (Plac Słowiański 7). W latach 1927-29 na piętrze wynajmował pokój Ferdinand Schulz – słynny szybownik. Po jego śmierci na elewacji umieszczono pamiątkową tablicę. Nowa pojawiła się w czerwcu 2006 roku.

Pod numerem 17 znajduje się budynek wzniesiony w latach 1893-1895 z przeznaczeniem na siedzibę Starostwa Powiatowego (Kreishaus). W lutym 1893 roku rozpisano konkurs na projekt gmachu starostwa, do konkursu zgłoszono 13 prac, z czego 4 otrzymały nagrody a zwyciężył projekt berlińskich architektów Reimera i Körtego. Prace na miejscu nadzorował berliński architekt Richter. W sierpniu 1914 roku w pomieszczeniach znajdowała się kwatera Paula von Hindenburga, który kierował 8 Armią Wschód w czasie walk z Rosjanami. Na pamiątkę tego wydarzenia nad wejściem wmurowano tablicę. W latach 1928-1929 do południowej elewacji dobudowano gmach Powiatowej Kasy Oszczędności (Kreissparkasse). Po II wojnie światowej w budynku siedzibę znalazł Urząd Powiatowy, ponadto ulokowano tu inne instytucje: od 1954 roku Pogotowie Ratunkowe PCK, Związek Kółek Rolniczych i Związek Gminnych Spółdzielni. Po likwidacji powiatów w 1975 roku w gmachu znalazły się: Narodowy Bank Polski (w 1990 roku powstał Bank Gdański, który następnie przekształcił się w Bank Millennium), Urząd Rejonowy oraz ZUS; od 1999 roku ponownie siedziba Starostwa Powiatowego.

Nowy Ratusz, czyli obecny gmach Urzędu Miejskiego oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej i Filia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku, wzniesiono w latach 1927-1930. Projekt opracował Kurt Höppner z Wałcza, realizację prowadziła firma Willy Garbego pod nadzorem miejskiego radcy budowlanego, Mollenhauera. Budynek mieścił 126 pokoi i sal, w tym reprezentacyjną salę posiedzeń z witrażami według projektu Fritza Burmanna (1931). Oprócz pomieszczeń zajmowanych przez władze miejskie znalazły się tam również Miejska Biblioteka Ludowa, Miejska Kasa Oszczędnościowa, Szkoła Handlowa czy restauracja. Po przejęciu Malborka przez polską administrację w lipcu 1945 roku w Nowym Ratuszu umieszczono Zarząd Miejski. Obecnie oprócz Urzędu Miasta, budynek mieści również m.in. Miejską Bibliotekę Publiczną. Zaraz za Urzędem Miejskim wznosi się budynek, w którym mieści się obecnie PZU oraz Prokuratura Rejonowa. Obiekt pochodzi z 1930 roku i został wzniesiony według projektu Paula Domberta dla Lebensversicherungsanstalt Westpreussen – Zakład Ubezpieczeniowy Prus Zachodnich.

Do czasu rozpoczęcia prac nad drugą nitką mostu istniały pozostałości po przedwojennym klubie wioślarskim. Sam klub powstał w 1905 roku pod murami Starego Miasta. W późniejszych latach dzięki pomocy finansowej starostwa i Powiatowej Kasy Oszczędnościowej zakupiono parcelę obok późniejszego Nowego Ratusza. W latach 30-tych powiększono budynek. Po II budynek rozebrano pozostawiając część hangarową, wykorzystywaną w ostatnich czasach przez bractwo rycerskie.

Omawiając Plac Słowiański nie można zapomnieć o budynku z numerem 18. Jego historia zaczyna się w 1974 roku kiedy to oddano do dyspozycji Komitet Powiatowy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, zwany Domem Partii. Swoją funkcję pełnił do stycznia 1990 roku. Następnie pomieszczenia zajął Miejski Dom Kultury (oficjalnie od 2 maja 1991 roku). MDK działał do końca 2011 roku. Utworzono wówczas Malborskie Centrum Kultury i Edukacji. W połowie 2012 MCKiE przeniosło się do budynku przy ul. Kopernika 1, a jego miejsce zajęła Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Ignacego Jana Paderewskiego.

Przy okazji można wspomnieć o pomnikach znajdujących się przy placu.

Pierwszy powstał przed budynkiem targów końskich i został odsłonięty 12 września 1872 roku w 100-tą rocznicę przynależności Malborka do Prus. Pomnik składał się z kul kamiennych znalezionych w czasie prac niwelujących stare

Muzeum Miasta Malborka

fortyfikacje. Obiekt rozebrano przed przystąpieniem do budowy Nowego Ratusza w 1927 roku.

Drugim, bardziej okazałym, był pomnik poświęcony poległym w czasie wojny 1866 i 1870/71. Projekt wykonał Friedrich Adler (1827-1908), a uroczyste odsłonięcie nastąpiło 1 września 1876 roku. Pomnik miał formę przyozdobionej panopliami korynckiej kolumny stojącej na ośmiobocznym postumencie, na którego ścianach znajdowały się tablice z nazwiskami osiemdziesięciu poległych żołnierzy. Całość, ustawiona na szerokim tarasie, zwieńczona była orłem z rozpartymi skrzydłami, wykonanym z brązu. Dostarczył go weteran tej wojny – major Heinrich Brix z Hanoweru. Roboty kamieniarskie wykonał Keferstein z Halle, całość zestawili rzemieślnicy Malborka. Pomnik znajdował się przed Wieżą Ciśnień, nie przetrwał II wojnę światową.

Trzecim pomnikiem było popiersie Ferdinanda Schulza, wzniesione na „Ehrenhof” - małym dziedzińcu przy północnej elewacji Nowego Ratusza. Po II wojnie światowej postument posłużył jako krawężnik, po odnalezieniu został ustawiony w 2011 roku przed wejściem do Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej.